

comprehenditur, re iudicata fuisset definitum, ut cum plurimis probat Carleval. ubi proxime, nu. 7. Parlador, sup. ampliat. l. n. 5. Azeved. n. 53. quamvis alio sensu instrumentum clausulam guarentigiam habere dicatur, ut videre est apud Cancr. d. c. 3. nu. 6. 7. Menoch. de arb. lib. 2. cas. 17. num. 6. Azeved. num. 54.

24 Contrariam verò partem cum D. Covar. tuerentur Menes. in l. n. 2. C. de jur. & fact. ignorant. Felician. de censib. lib. 3. c. 1. ex n. 3. Segura in l. si ex legati causa, n. 71. 78. ff. de vrbor. obligat. Valdes ad Suar. sup. in declarat. leg. Reg. n. 10. Rodrig. ubi sup. c. 1. art. 4. nu. 19. Paz. c. 1. num. 10. Ceval. quest. 6. jo. n. 5. Baëza, de inop. debitor. c. 1. n. 31. Guttier. practicar. lib. 1. quest. 110. & de jurament. confirmat. part. 1. c. 62. n. 6. Quiesada in suis quest. Fijc. q. 9. G. ronda de gab. part. 2. §. 1. n. 15.

25 Quæri solet supposito, quod hæc opinio ultima in praxi recepta sit, tum censeatur adjecta; quamvis omnia sit; clausula guarentigia, cum hodie de consuetudine in omnibus instrumentis apponatur? & affirmativè aliqui responderunt, juxta l. quod si nolit, §. Quæ a assitua, ff. de adilit. editio. Contrarium tamen verius est, ut ex aliis resolvit Ceval. l. q. 690 in fine, pro quibus facit l. quicquid 99. ff. de vrbor. obligat.

26 Si uia præmittendum non est, instrumenta, quæ apud nos paratam habent executionem, exequi non posse, si agatur ubi tale Statutum non viget, & è contrario, si conficiantur, ubi paratam executionem non obstant ac in Hispania experiantur, via executionis reus poterit conveniri, si instrumenta eas qualitates contineant, quæ apud nos desiderantur ad agendum executivè; nam et si quoad huius decisionem standum sit legibus loci, in quo obligatio contrahitur; quoad ordinem iudicii attenditur, quod observatur, ubi petitur; Ant. Gom. in d. l. 64. n. 8. 9. Parlador. part. 1. §. 11. ampliat. 3. nu. 13. D. da. Perez in d. l. 4. Ordinam. Gregor. Lop. in l. 8. glos. fin. tit. 18. part. 3. Cur. Philipp. §. 7. nu. 3. Paz. sup. d. part. 4. c. 3. nu. 29. quamquam instrumentum confectum, ubi paratam executionem non habet, exequi non posse; licet petatur in loco, in quo est executibile ex Statuto defendat Cancr. dict. c. 3. nu. 19. sequutus Mart. Monter. d. c. f. 9. num. 52. qui alios refert.

27 Sed quod instrumentum exequendum non sit, ubi non est executibile, et si conficiatur ubi executionem paratam habet, ampliatur, licet Judex procedat ex literis requisitoriis, v. g. si Judex Castellæ requireret Judicem alterius provincie, ut exequeretur publicum instrumentum non poterit requisitus annuere requirenti, si ibi tale instrumentum paratam non obtineat executionem; ita Cancr. num. 20.

Ad Num. 4.

28 Chirographum, sine privata scriptura à debitore judicialiter recognita, de jure Regio paratam executionem meretur, l. 5. tit. 21. lib. 4. Recopilat. Parlador. dict. cap. fin. part. 1. §. 5. à princip. Carleval. sup. tom. 2. tit. 2. disp. 8. n. 2. & tit. 3. disp. 5. n. 39. Guttier. d. ub. 1. practicar. q. 221. à n. 1. Azeved. in l. 2. n. 2. tit. 21. lib. 4. Recopilat. Greg. Lop. in l. 119. glos. 4. tit. 18. part. 3. Paz. d. part. 4. cap. 1. n. 21. Avendañ. in cap. Prator. part. 2. c. 31. n. 1. Cur. Philippic. §. 6. n. 1. Aviles sup. l. verb. ex. cution. n. 13. Villadieg. d. c. 2. nu. 28. Quæ recognitio fieri potest de mandato Judicis coram apparitore, vel Tabellione, l. 6. tit. 21. lib. 4. Recopilat. ubi Azeved. Paz. d. c. 1. n. 24. Cur. Philipp. ubi proxime.

29 Sed chirographum non recognitum executioni

mandari non potest, quamvis contrahentes expresserint, ut ex eo via executiva experiri liceat, Amat. varior. lib. 1. resolut. 8. nu. 20. ubi alii, Azeved. in l. 5. n. 2. tit. 21. lib. 4. Recopilat. Cancr. ubi sup. n. 5. Cavalcan. d. c. f. 27. n. 18. 19. part. 2.

Ibi: Cui illud adscribendum.

Quando privata scriptura præjudicat aliis creditoribus debitoris? late traditur per D. Covar. practicar. c. 22. nu. 5. Tiraq. de retract. convent. §. 1. glo. 7. n. 43.

Ibi: Unde hæc recognitio non retrahitur.

Quamquam privata scriptura recognitio retrahatur ad tempus obligationis contractæ in præjudicium ipsius debitoris recognoscentis, D. Larrea Granat. d. c. disp. 49. n. 14. Tamen quoad creditores alios hypothecarios, qui contraxerunt ante recognitionem, non admittitur retractus sed à quo recognitum est chirographum, habet creditor in hypotheca temporis prioritatem; Guttier. dict. l. 1. q. 225. n. 8. Didac. Per. in d. l. 4. colum. 1090. vers. Contr. in fine, Paz. sup. c. 1. n. 31. Reb. ad leg. Gall. e. t. 1. tr. de chirogr. & fideiular. recogn. in pref. n. 16. & n. 81. cum seq. Villadieg. d. c. 2. n. 32. Hevia Bolaños in commerc. verestri, l. 2. c. 12. de prelat. n. 50.

Quod limitatur, si scriptura recognita habuerit debitoris, ac trium testium masculorum subscriptionem, quoniam tunc recognitio retrahitur ad tempus confectiois, in detrimentum aliorum creditorum habentium publica instrumenta quoad prælationem in hypotheca; nam hujusmodi chirographum, subsequuta recognitione, vim obtinet publici instrumenti, ut habetur in l. scripturas, §. Si. au. em. C. qui potior. l. 31. tit. 13. part. 5. Sic docent Guttier. & alii proximè laudati, Merlin. de pignor. l. 4. tit. 1. quest. 15. n. 4. Gait. de credit. c. 4. n. 1531. Aut. Favon suo Cod. tit. in quibus caus. pign. tac. contrah. & de error. b. pragmat. dec. 1. error. 1. n. 17. & error. 3. Glauan. disceptat. forens. cap. 501. Decian. cons. 109. n. 19. ub. 2. de quo plenè Alexand. Trentacinq. varior. lib. 2. tit. de f. instrument. res. 12.

Recognitio autem hujusmodi fieri debet tam à debitore ipso, quam à tribus testibus, qui propria manu subscripserunt, D. Covar. d. c. 22. nu. 5. in prim. ip. (quamquam in vers. Hinc sane, cogitandum est, quæ, an sufficiat sola testium recognitio ad præia un prælationis effectum?) Merlin. sup. n. 4. Guttier. ubi proxime, Hevia Bolaños, d. c. 12. n. 52. Imò hoc ipsum requiritur, ut via executiva agi adversum debitorem possit; nam si testes duntaxat recognoscant, via ordinaria erit agendum; Azeved. in l. 5. n. 20. tit. 21. lib. 4. Recopilat. Avendañ. in cap. Prator. part. 2. c. 30. nu. 5. Guttier. sup. Paz. c. 1. n. 30. Villad. d. c. 2. n. 28. vers. Ac proinde.

Hinc quaeritur, si tempore recognoscendi chirographi unus testis ex tribus decesserit; utrum debitore, ac duobus superstitibus recognoscentibus, præjudicium aliis creditoribus generetur, juxta supra tradita, & quamvis diversæ reperiantur opiniones, quarum Authores congerit Trentacinq. de resol. 21. nu. 11. ipse affirmativè resolvit; nam est lex omnium recognitionem postulat; hoc debet intelligi, quando omnes supersunt, possuntque suas subscriptiones agnoscere; alioquin duorum comprobatio sufficit, qui regulariter ad probationem in quocunque negotio fidem faciunt: cap. in omni negotio 4. de testibus, l. ubi numerus 12. ff. cod. Quæ sententia verior videtur, ac menti legis conformis.

Ibi:

Ibi: Quid autem dicendum erit.

35 Si debitor privatam scripturam recognoscere ussus non compareat, aut parere detrectet, habetur chirographum pro recognito, ut exequi possit, modo ad hoc personaliter citetur, nisi dolosè latitet, ne citari queat. Est communis resolutio, quam sustinent Azeved. sup. ex n. 13. Guttier. quest. 122. n. 1. vers. Sed his non obstantibus, Rebuff. sup. n. 26. 98. Avendañ. n. 4. Avil. n. 34. Boër. decis. 295. num. 19. Parlador. sup. part. 1. §. 5. n. 11. Villadieg. n. 29. Quicquid teneat Paz. c. 1. n. 25. Cur. Philippic. part. 2. §. 3. n. 3. & Parlador. d. cap. fin. part. 5. nu. 10. ubi ait, sufficere quod citatio fiat ad domum, ut reus pro recognoscente habeatur.

Ad Num. 5.

36 Videas ad hæc, quæ sequuntur Menoch. de arbitrar. ub. 2. cas. 53. Trentacinq. varior. lib. 3. tit. de solutio. resolut. 25. per totam, ubi de hac materia late agit, Borguon. Cavalcan. accisi. 26. numero 63. part. 2.

AD CAPUT XII.

Utrum à sententia sive laudo Arbitri, vel Judicis, qui ejus loco, petita reductione, subrogatur, Appellatio jure permittatur.

SUMMARIUM.

- 1 Arbitrorum triplex differentia.
- 2 Quæ remedia competant adversum arbitrorum sententias, ad nu. 4.
- 3 Reductioni ad arbitrium boni viri utrum renunciari possit?
- 4 Intra quod tempus peri debeat.
- 5 Coram quo Judice sit postulanda? ad n. 15.
- 6 Arbitrorum sententia, sive laudo, nemo infamis efficitur.
- 7 Ubi locus appellacioni à sententia arbitri est, ejus Superior est adendum.
- 8 Quando ab arbitris appellatio permittatur.
- 9 Si Judex ordinarius, ut arbitrator, controversiam dirimat, ejus Superior super reductione ad arbitrium boni viri cognoscit.
- 10 Judex utrum Arbitrator, vel Arbitrator eligi queat?
- 11 Seculares pretextu appellacionis, aut reductionis, ad Ecclesiastica Tribunalia trahendi non sunt, remissive.
- 12 Utrum à sententia Judicis cognoscentis de reductione ad arbitrium boni viri liceat appellare? & n. 23. 31. cum sequentiis.
- 13 Appellacionis auxilium competit semper, nisi jure interdictum reperiat. Quibus casibus denegatur? remissive, nu. 25.
- 14 Regula standum est, nisi exceptio probetur.
- 15 Appellatio an permittatur ab eo, qui pro suo arbitrio de causa cognoscit? & n. 28. 29.
- 16 Judex appellacionis an leges loci, in quo primo judicatum est, teneatur observare.
- 17 Judex de reductione cognoscentis, eadem aequitate, ac Arbitrator, procedere debet.
- 18 Appellatio, quæ nisi ex litigatoribus licet, alteri non denegatur; & è contra.

Pro intelligentia eorum, quæ sub hoc capite sunt per tractanda, atque ut distinctè in re factis Faria addit. ad Covar. Tom. 1.

ambigua procedamus, in qua sanè non pauci interpretes obscuritatis vitium incurrerunt, præmittere oportet, Arbitrorum triplicem differentiam agnoscere. Alii sunt juris Arbitri, qui, jubente lege, à partibus ipsis, vel aliis creantur, ut secundum legales regulas decident controversias, de quibus in cap. suspencionis 39. de inoff. delegat. l. arbitro 9. ff. qui satis. cogant. Alii Arbitri compromissarii dicuntur, qui ex mera voluntate contententium ab eisdem eliguntur, ut juxta jus, ex bono tamen & æquo, lites dirimant, quorum mentio fit in cap. Quintavallis 18. de jurejur. l. 23. tit. 4. part. 3. l. societatem 77. §. Arbitrorum ff. Pro socio. Alii denique Arbitri inveniuntur, à juris Interpretibus vulgò Arbitratores nuncupati, quivelut amici constituuntur ad diffidia pro suo arbitrio de facto potius, quam de jure componenda; de illis agitur in d. l. 23. & d. §. Arbitrorum. & l. rem non novam 12. §. 1. ibi: Qui arbitrium peragunt, C. de judic. Quam distinctionem admittunt omnes, & videre licet apud Cancr. varior. resolut. part. 1. c. 1. à princip. Parlador. in sequentiis. different. 43. Azeved. in l. 4. tit. 21. lib. 4. Recopil. Aug. Barbol. in collect. ad Decret. tit. de Arbitr. in rubric. ex n. 6. Rebuff. ad leg. Gallie. tit. de Arbitr. art. 1. glos. 3. Cardin. Tusch. practicar. conclusio. tit. A. concl. 448. Pat. Molin. de just. & jur. tract. 5. disp. 30. 31. Pet. Greg. syntagmat. jur. lib. 47. cap. 39. n. 2. cum seqq.

Inter cæteras differentias, quæ inter hujusmodi Arbitros recensentur, illa ad rem facit, quæ versatur circa remedium competens ad corrigendum, si quid per illos iniquè definitum est. Et in primis scire debemus, ab Arbitris juris non minus, quam à Judicibus appellacionem esse permissam, cap. ab arbitris 11. de offic. delegat. d. l. arbitro 9. Bart. l. 1. §. Interdum. n. 8. ff. à quib. appellat. non lic. Scaccia de appellat. quest. 17. limit. 13. nu. 5. Parlador. different. 43. in princip. nu. 2. Cancr. nu. 36. Maranta d. ordin. judicior. part. 6. tit. de appellat. num. 272. Villadieg. in Politic. cap. 4. n. 63. Guttier. in l. nemo potest. n. 445. ff. de legat. 1. A lege enim jurisdictionem accipiunt delegatam, vel mixtam, Molin. d. disp. 31. nu. 2. ubi extraordinariam dixit, quare eorum sententiæ actionem producant judicari, Bart. in l. ult. C. de judic. Abb. in c. 1. n. 21. 22. de re judicat. Cancr. ubi proxime, Marant. sup. part. 4. disp. 6. n. 22. Borrel. de compromisso. §. 3. glos. 1. à nu. 61. Parlador. nu. 1. sic ab eisdem ad Principem est interponenda appellatio, d. cap. ab arbitris, Cancr. ubi proxime, Scacc. sup. n. 109.

Ab arbitris ex compromisso omnino interdicitur appellatio, l. non distinguemus 31. Et idem ff. de recept. arbitr. l. 1. C. od. l. ult. tit. 5. part. 3. quia jurisdictionem nullam habent; nec actio nascitur iudicati ab eorundem sententiis, prout exprimitur in d. l. 1. Ita docent Scacc. d. limit. 13. cum seq. Parlador. ver. quotidianar. lib. 2. cap. fin. part. 1. §. 2. n. 23. Sforc. Odd. de in integ. restitut. part. 2. quest. 72. n. 44. Menoch. cons. 405. nu. 32. Cancr. num. 5. Villadieg. sup. Imo nec reductio ad arbitrium boni viri petere conceditur, Spé.ulat. tit. de Arbitr. §. 1. nu. Cancr. ubi proxime, Azeved. in d. l. 4. nu. 32. Parlador. d. different. 43. §. 1. n. 1. facit l. diem proferre, §. Scari, ff. de recept. arbitr. Doli tamen exceptione se tueri damnatus poterat, ne Arbitrio parere, aut penam solvere cogeretur, l. 34. tit. 4. part. 3. dict. l. non distinguemus. §. Cum quidam, & seq. Pet. Greg. sup. nu. 27. Jure autem Canonico non prohibetur ab hujusmodi Arbitris provocare, secundum receptiorem opinionem, Guttier. sup. num. 425. Blanc. de compromiss. q. 10. n. 9. Menoch. cum aliis, cons. 406. n. 42.

Bb 2 Adversus